

Engerlingen en emelten opgepast!

Legaal middel voor Nederlandse golfsector binnenkort beschikbaar

De larven van langpootmuggen, rozen-, juni- en mestkevers zijn een groot probleem op Nederlandse golfbanen. De vraat van deze emelten en engertingen tast de vitaliteit van de grasmat aan. Bovendien beschouwen kraaien, wilde varkens en dassen deze larven als een lekkere snack, met het gevolg dat zij de mat lostrekken. In het recente verleden zijn alle legale middelen om engertingen en emelten op een chemische manier te bestrijden geëindigd. Naar het nu laat uitzien, komt Bayer binnenkort met een toelating voor Merit Turf voor de Nederlandse markt. Michel Wimmers van Bayer vertelt over de toelating van Merit Turf en andere ijzers die Bayer in het vuur heeft.

Auteur: Hein van Iersel

Pakweg tien tot vijftien jaar geleden konden sportveldbeheerders en greenkeepers in Nederland beschikken over een redelijk breed portfolio chemische bestrijdingsmiddelen voor insecten en schimmels. Door het aflopen van de toelatingsperiodes zijn deze middelen buiten het legale bereik van gebruikers gekomen. Chemische concerns vonden het simpelweg niet de moeite waard geld en tijd te investeren in toelatingsprocedures voor kleine landen en kleine toepassingsgebieden. Want ook al leven wij in een gemeenschappelijk Europa, op het gebied van toelating van bestrijdingsmiddelen beslissen lokale organisaties. In Nederland is dat de CTB (Commissie Toelating Bestrijdingsmiddelen). De laatste jaren heeft een heroriëntatie plaatsgevonden door een aantal oorzaken, zowel bij gebruikers en brancheorganisaties als bij de industrie. De problemen op golfbanen en sportvelden nemen toe en de niet-chemische opties zijn niet onder alle omstandigheden effectief. Een duidelijk voorbeeld is bijvoorbeeld het inzetten van nematoden tegen engertingen. Het succes van het inzetten van nematoden of aaltjes is sterk afhankelijk van het toedieningsmoment, de weersomstandigheden en de engerting, die greenkeepers wensen te bestrijden. Daarbij is het toepassen van engertingen niet goedkoop.

Europa-breed

Bij een chemisch concern als Bayer leeft een duidelijke wens het productenpakket zoveel mogelijk Europa-breed aan te bieden. Dus, zoveel mogelijk dezelfde middelen in alle Europese landen. Michel Wimmers, werkzaam bij Bayer als country manager ES Professional en verantwoordelijk voor de marktsegmenten 'openbaar groen' en 'sportterreinen' in Nederland: "Wij hebben een paar jaar geleden besloten de Europese markt zoveel mogelijk te harmoniseren. Dat betekent zoveel mogelijk dezelfde middelen, gebruiksaanwijzingen en verpakkingseenheden in de Europese landen." Wimmers maakt daarbij wel een duidelijk verschil tussen de verschillende Europese klimaatzones. Bij het samenstellen van dossiers voor het toelaten van nieuwe middelen is het niet toegestaan om Zuid-Europees onderzoek op te nemen in een Noord-Europese aanvraag. In de praktijk betekent dat er alleen Europese onderzoeken opgenomen worden in het dossier uit gebieden met vergelijkbare eigenschappen, onder meer op het gebied van klimaat, bodemleven en regenval.

Merit Turf

Voor het bestrijden van engertingen en emelten op golfbanen en sportvelden is Bayer bezig met de procedure voor de toelating van Merit Turf

in Nederland. Het complete dossier met onderzoeksgegevens uit Engeland en andere Noord-Europese landen is inmiddels ingediend bij de CTB. Wimmers verwacht dat het CTB op korte termijn een uitspraak zal doen over de toelating van Merit. In Nederland lopen op een aantal golfbanen proeven naar de werking en het effect van het middel. Op Toxandria in Molenschot is Merit ingezet tegen emelten, ofwel de larven van de langpootmug (*Tipula paludosa*). Het granulaire Merit is met een gewone handstrooier aangebracht op twee greens (hole 5 en hole 16) en daarna ingeregend. Het aantal larven en pikschade door kraaien is daarna met elkaar vergeleken. Merit Turf is in augustus 2006 aangebracht op beide greens. In eerste instantie dachten de onderzoekers dat het effect van het middel duidelijk was vast te stellen door het meten van het aantal emelten. Op 28 februari jl. bleek dat op de behandelde en de onbehandelde holes geen emelten waargenomen konden worden. Omdat er wel een duidelijk verschil was in de schade van de kraaien hebben de onderzoekers het onderzoek verder uitgevoerd met kraaienschade als onderzoeksgegeven. Daaruit bleek dat de schade op de beide behandelde onderdelen van de greens 75 tot 85% lager was dan op de onbehandelde greens. Je zou dus mogen concluderen

dat – hoewel de onderzoekers geen emelten konden detecteren – deze door de aanwezige kraaien wel opgespoord konden worden. Op 28 februari jl. (dag 184 na behandeling) is de schade door kraaien duidelijk groter bij de onbehandelde onderdelen dan bij de behandelde onderdelen van de greens. Op 4 mei jl. is de emeltenproef (afdekken) herhaald. In tegenstelling tot de metingen in de periode september/februari is er wel degelijk een verschil gemeten tussen de behandelde en onbehandelde greens. Het verschil was in lijn met de reeds eerder aangetoonde kraaienschade (75% reductie van het aantal emelten).

Nieuwe fungiciden

Bayer is niet alleen bezig met insecticiden. Ook op het gebied van fungiciden is Bayer doende drie middelen toegelaten te krijgen in Nederland. Het betreft de merknamen Chipco Green, Scorpio en Linx. Chipco Green is een contact-fungicide op basis van iprodion. Het dossier voor Chipco Green wordt momenteel intern geupdate, opdat het kan worden ingediend bij de CTB. De procedure duurt dan nog minimaal 46 weken. Wimmers: "Als er een onvolledigheid in het dossier wordt geconstateerd heeft dat tot gevolg dat de procedure onnodige vertraging oplevert. Vandaar dat wij er alles aan doen onze dossiers zo goed mogelijk voor te bereiden." Een tweede middel dat Bayer voorbereidt, is Scorpio (tryfloxy-

strobine). Wimmers: "De toelatingsprocedure die gebaseerd was op wederzijdse erkenning van de Engelse toelating is helaas niet geaccepteerd door het CTB. Inmiddels is het dossier in zijn volledigheid voorgelegd aan het CTB. Het gevolg daarvan is dat de normale beoordelingsprocedure van toepassing is. Verscheidene fungiciden met verschillende werkingsmechanismen zijn absoluut noodzakelijk om resistentie te voorkomen." In de internationale literatuur wordt Scorpio beschreven als een effectief middel tegen fusarium, rooddraad en antracnose. Chipco Green is onder meer effectief tegen dollar spot, fusarium en rooddraad. De andere middelen die Bayer in de pijplijn heeft, zijn verder verwijderd van de finish. Linx wordt momenteel beproefd op een aantal Noord-Europese golfbanen. Dedicate is nog verder van feitelijke toelating, maar Bayer heeft deze middelen wel reeds geplaatst op de 'wish-list'. Bayer streeft ernaar de complete lijst beschikbaar te stellen voor gebruik op sportterreinen. De lijst maakt het mogelijk het jaar rond schimmelziektes te bestrijden op golfbanen.

Marktbewerking

Michel Wimmers wil geen uitspraken doen over de prijsstelling van Scorpio ten opzichte van Heritage. Wat hij in ieder geval anders wil doen, is de marktbewerking. Syngenta is de producent van Heritage, maar heeft verder geen bemoeienis met de dagelijkse marktbewerking en de advisering van de greenkeepers. Syngenta heeft die werkzaamheden uitbesteed aan Scotts en Prograss. Voor Scorpio wil Bayer zelf een duidelijke rol spelen richting de eindgebruikers.

Emelten	Green 5		Green16	
	Control	Treated 150m ² (30kg/ha)	Control	Treated 250m ² (30kg/ha)
30 augustus 2006	2	20	9	7
27 september 2006	1	0	1	0
25 oktober 2006	0	0	0	0
17 januari 2007	0	0	0	0
28 februari 2007	0	0	0	0
4 mei 2007	8	2	14	7
	(100%)	(25%)	(100%)	(25%)

Kraaienschade	Green 5		Green16	
	Control	Treated 150m ² (30kg/ha)	Control	Treated 250m ² (30kg/ha)
T184(020307)				
Plot 1	3	2	4	5
Plot 2	6	0	6	0
Plot 3	8	0	1	0
Plot 4	5	1	5	0
Plot 5	7	1	2	0
Total	29	4	18	5
%	100%	14%	100%	28%

	Fusarium	Rooddraad	Dollarspot	Take All Patch	Pythium	Antracnose	Fairy ring
Chipco (contact fungicide) obv Iprodion	+++	+++	++	+	(+)	(+)	0
Scorpio (mesosystemisch fungicide) Obv trifloxystrobine	++(+)	+++	(+)	++	0	++	0
Lynx (systemisch fungicide) Obv tebuconazol	++	+++	++(+)	?	0	?	0
Dedicate (systemisch fungicide) Obv tebuconazol + trifloxystrobine	+++	+++	+++	++?	0	++	0